

Čís. 6680.

Byla-li vkladní knížka záložny opatřena doložkou, že penězi na ni uloženými lze disponovati jen se svolením třetí osoby, není záložna povinna (oprávněna) vydati vklad bez souhlasu této osoby. Doložka není právně bezúčinnou tím, že stanovy záložny neměly ustanovení o vázání vkladu. Lhostejno, že pohledávka ze vkladu byla exekučně přikázána k vybrání tomu, kdo se domáhá jejího vyplacení.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1927, Rv II 756/26.)

Lev B., hodlaje se v roce 1923 vystěhovati do cizozemska, složil k zajištění pohledávek eráru na daních a dávce z majetku na berním úřadě vkladní knížku žalované občanské záložny na 50.000 Kč. Žalovaná záložna vyplatila bernímu úřadu na knížku pouze 8.820 Kč, odvolávajíc se na to, že ohledně vkladu má disposiční právo Dr. K., jenž svolil k výplatě pouze 8.820 Kč. Berní úřad domohl se zabavení a přikázání zbytku vkladu a, ježto žalovaná odepřela výplatu, žaloval ji o vyplacení zbytku vkladu. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu pro tentokrát zamítl. D ů v o d y: Žalovaná strana navrhla zamítnutí žaloby namítajíc nedostatek aktivní legitimace jakož i, že vkladní knížka jest vinkulována a že vinkulace toho obsahu, že disposiční právo ohledně vkladu patří Dru K-ovi, jest v knížce způsobem pro každého patrným vyznačena. Protože však Dr. K. odepírá dáti souhlas k žádané výplatě vkladu, není žalovaná strana oprávněna tak dlouho k výplatě, pokud nebude prokázán souhlas Dra. K. Soudní dvůr má vkladní knížkou za prokázáno, že na vnitřní straně vrchní desky knížky jest vyznačeno pod »Poznámka: Právo disposiční má pan Dr. Rudolf K., advokát v H.« Soudní dvůr má dále svědectvím Antonína S-a za prokázáno, že poznámka o disposičním právu Dra K-a stala se nejen ve vkladní knížce, nýbrž současně též ve hlavní knize a to hned v den prvního vkladu, to jest v den 5. května 1923 a že vklad ten u žalované obstaral Dr. K. Soudní dvůr má vkladní knížkou, poslední stránka, za prokázáno, že dle »Ustanovení pro vkladatele« v knížce otištěných jest záložna, vyjímajíc zvláštní opatření v Záložně učiněná, oprávněna vyplatiti vklad tomu, kdo vkladní knížku předloží. Podle §u I. zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n. platí ve příčině právní povahy vkladní knížky vázání vkladu . . . obdobně ustanovení §u 10—12 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n., kterým se upravují právní poměry spořitelen. § 10 právě citovaného zákona stanoví: Knižky neb vkladní listy, které spořitelny vydávají na vklady, znějí sice na určité jméno vkladatelem udané, mají však povahu papírů majiteli svědčících, takže každý, kdo takovou knížku předloží, jest pokládán i bez průkazu totožnosti za řádného držitele a budiž mu vyplacena žádaná částka, pokud není . . . vklad vázán způsobem připuštěným stanovami. Vklady mohou býti vázány zejména na podpis, heslo . . .«. Z těchto zákonných ustanovení plyne jasně aktivní legitimace žalujícího eráru k vymáhání vkladu žalobou, protože erár jest v držení vkladní knížky. Ze zjištěných skutkových okolností jest dále

zjevně, že vinkulace knížky nepřičí se zákonným ustanovením, jež výslovně připouštějí, by vklady byly vázány na podpis, tedy, jak zde se stalo, na podpis Dra K-a, neboť jen tak jest rozuměti vyhrazenému právu disposičnímu pro Dra K-a. Ježto Dr. K. odepírá podpis, souhlas k výplatě, zda právem, či neprávem, nelze v tomto sporu řešiti, není žalovaná strana k výplatě povinna a to do té doby, dokud si žalující erár nevymůže souhlas Dra K-a. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Podle zjištění prvního soudu je na vnitřní straně přední desky vkladní knížky vyznačeno poznámkou, že právo disposiční má Dr. Rudolf K., advokát v H. Odvolatel shledává nesprávné právní posouzení v tom, že první soud v této poznámce spatřuje přípustnou vinkulaci vkladní knížky, totiž vázání vkladu na podpis Dr. K-a, a že v důsledku toho žalobu pro tentokráte zamítl. Hledíc k ustanovení §u 1 zák. čís. 239/24 a § 10 zák. čís. 302/20 má vkladní knížka (vkladní list) přes to, že znějí na určité jméno, povahu papíru majiteli svědčícího, takže vklad musí býti každému vyplacen, kdo knížku předloží, není-li výplatě na překážku řízení umořovací, zákaz soudní, neb není-li vklad vázán způsobem připuštěným stanovami. Stanovy Občanské záložny jednají o vkladních knížkách ve čl. 2 b), kdež se praví, že každý člen i věřitel obdrží na svůj vklad vkladní knížku, v níž bude uveden způsob výpovědi, úrokování a splácení vkladu dle smlouvy neb usnesení výboru. Výslovného ustanovení o vázání vkladu stanov neobsahují. Z ustanovení čl. 2 b) stanov o způsobu splácení vkladu dle smlouvy neb usnesení výboru nelze bez dalšího ani širším výkladem odvoditi, že stanov připouštějí vázání vkladu, nehledíc ani k tomu, že by tím ještě nebyl určen způsob vázání vkladu, který uvádí § 10 posl. věta zák. čís. 302/20, byť i ne výčetmo. Nelze tedy přisvědčiti názoru prvního soudu, že onou poznámkou je vkladní knížka řádně vinkulována. Tomu není na překážku, že vinkulace žalovanou tvrzená stala se před vydáním zákona čís. 239/24, ježto bylo na osobách účastněných, by tvrzenou vinkulaci uvedly v souhlas s platnými zákonnými předpisy v tomto směru, což již vyžaduje zásada bezpečnosti v právním styku. Proto žalovaná bezdůvodně opírá výplatu vkladu žalobci, držiteli vkladní knížky. Než, i kdyby byl správným názor prvního soudu, že vkladní knížka je řádně vinkulována na podpis Dr. K-a, bylo by přes to žalobě vyhověti. Jak z exekučního spisu vyplývá, bylo právoplatně povoleno zabavení a přikázání k vybrání pohledávky z vkladní knížky Občanské záložny, složené ve finančních depozitech. Po přikázání k vybrání (§ 305 ex. ř.) nepřekáží již vázanost vkladu vybrání vkladní knížky žalobcem, který ji má ve finančním depositu. Žalovaná nemůže se dovolávat ve svůj prospěch toho, že zabavení nestalo se podle předpisu §u 296 ex. ř., ježto § 296 ex. ř. stanoví, by výkonný orgán vkladní knížku k sobě vzal, poněvadž bez vkladní knížky nebyla by vymáhajícím věřiteli možnou realizace vkladu. V tomto případě byla však vkladní knížka ve finančním depositu vymáhajícího věřitele a žalovaná bezúspěšně stěžovala si do způsobu povolení exekuce. Z téhož důvodu není nezbytno, by vkladní knížka byla opatřena převáděcím prohlášením ve smyslu §u 305 ex. ř., které jinak je arci nutným.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Pro rozhodnutí sporu jest jedině závažným, zda žalovaná Občanská záložna jest povinna vyplatiti na předložení vkladní knížky u ní na tuto knížku uložený peníz, o nějž je žalováno, když knížka, jak nesporno, má doložku, že dispoiční právo přísluší Dru. K-ovi, a toto obmezení je též vyznačeno v knihách žalované záložny. Odvolací soud proti odchylnému názoru prvního soudu míní, že tato doložka neoprávňuje žalovanou záložnu k tomu, by výplatu vkladu odpírala z toho důvodu, že prý tato doložka neobsahuje vůbec vinkulaci přípustnou podle zákona, jak o ní jedná § 10 zákona čis. 302/20 a § 1 zákona čis. 239/24, a opírá tento svůj názor i tím, že prý stanovy žalované záložny neobsahují ustanovení o vázání vkladu. Žalovanou stranou tvrzená vinkulace stala prý se sice před platností onoho zákona čis. 239/1924, leč to prý nevadí, ježto prý ji strany mohly uvésti v soulad s novými zákonnými předpisy. Názor odvolacího soudu sdíletí nelze. Shora citovaným zákonem stanoví se výslovně povaha vkladních knížek spořitelních jakožto papírů na majitele s tím účinkem, že každý, kdo takovou knížku předloží, jest pokládán i bez průkazu totožnosti za řádného držitele a že žádaná částka má býti vyplacena, nebyl-li vklad vázán způsobem připuštěným stanovami, při čemž se v zákoně dokládá, že vklady mohou býti vázány zejména na podpis, heslo, průkazní lístek anebo na okolnost, o níž jest předem jisto, že nastati musí. Je mylno, že by, poněvadž stanovy žalované záložny nemají ustanovení o vázání vkladu, doložka, jak soud odvolací snad míní, byla již proto právně bezúčinná. I když stanovy takového ustanovení neobsahují, byla záložna oprávněna vázané vklady přijímati a na ni vázané vkladní knížky vydávati, při čemž ostatně jde o případ, že jedná se o výhradu učiněnou před platností zákona čis. 239/24. Uvádí-li se v zákoně »způsobem stanovami připuštěným«, nelze tomu rozuměti tak, že jest přípustno vázati vklady jen, kde to stanovy peněžního ústavu stanoví; tímto obratem se poukazuje jen na oprávnění peněžních ústavů, způsob takového obmezení určití stanovami. Najisto však nelze z toho odvozovati, že by se taková doložka vinkulační stávala z toho důvodu bezúčinnou, neboť je zřejmo, že zákon nechtěl v této příčině obmezovati ani dispoiční právo vkladatele ani volné rozhodnutí ústavů peněžních ku přijímání vkladů. Mylným jest též názor, že ona doložka není vinkulací, jak se v zákoně předpokládá. Je-li při vkladu i v knihách poznamenáno, že dispoiční právo má Dr. K., je to obmezení zcela jasně napovídající, že vklad může býti vybrán jen, když Dr. K. k tomu dá souhlas a nelze seznati, proč by obmezení tohoto doslovu nebylo přípustnou vinkulací a že by vinkulace tato byla, jak žalující erár dovozuje, neurčitá, nejasná nebo nedobře proveditelná. Dlužno-li tedy uznati doložku tu'o za vinkulaci právně účinnou, je zřejmo, že občanská záložna jakožto uschovatelka peněžního vkladu nemůže býti nucena vklad vyplatiti, pokud této doložce vklad vázající nebude vyhověno, pokud Dr. K. k tomu neudělí souhlas. Toto obmezení není odstraněno tím, že pohledávka z této knížky byla žalujícímu eráru k vybrání přikázána, neboť přikázáním k vybrání nedostává se vymáhající věřitelce širšího práva, než příslušelo původnímu dlužníku, v tomto případě B-ovi, který jako dřívější držitel této

knížky byl oprávněn ji vybrati též jen se souhlasem Dra. K-a. Jeť podle Šu 308 ex. ř. příkázáním k vybrání vymáhající věřitel toliko oprávněn jménem dlužníkovým žádati na poddlužníku, by zapravil částku jemu přikázanou podle právní platnosti zabavené pohledávky a její dospělosti. Vývody žalujícího eráru, že tím, že Dr. K., předav Lvu B. onu knížku, převedl na něho veškerá práva z knížky té a že tím ono obmezení vůči třetím osobám a důsledně i tato vinkulace pozbyla účinnosti, nemohou opodstatniti žalobní nárok, neboť skutečnost ta mohla by se nanejvýš dotýkati poměru mezi Lvem B-em, pokud se týče žalujícím erárem a Drem. K-em, nesprošťuje však žalovanou občanskou záložnu ze závazku, by tohoto obmezení vklad vázajícího šetřila po tak dlouho, pokud ono obmezení nebude u ní způsobem zcela nepochybným zrušeno, pokud Dr. K. sám obmezení to neodvolá nebo nezávaznost tohoto obmezení soudním výrokem nebude vyslovena. Jen za tohoto předpokladu byla by pak občanská záložna povinna k výplatě onoho peněžního vkladu.

Čís. 6681.

»Nepatrnými věcmi« podle Šu 501 a 502, druhý odstavec, c. ř. s. jsou nejen věci, jež byly jimi od původu, nýbrž i ty, jež staly se nepatrnými obmezením žalobní prosby podle Šu 453, druhý odstavec, c. ř. s. nebo teprve rozštěpením nároku rozsudkem prvního soudu.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1927, R I 1157/26.)

O d v o l a c í s o u d odmítl odvolání žalovaného. D ů v o d y: V první stolici předmětem sporu bylo 306 Kč. Rozsudkem prvním bylo žalobě vyhověno co do 265 Kč 20 h, kdežto byla zamítnuta co do 40 Kč 80 h. Žalobce nepodal odvolání do té části rozsudku, jímž byla žaloba zamítnuta, takže rozsudek jest v tom směru v právní moci ohledně 40 Kč 80 h. Zbývá tudíž jako předmět sporu jen 265 Kč 20 h, kterými žalovaný v první stolici podlehl. Ta okolnost, že žalovaný ve svém odvolání uvádí, že napadá rozsudek prvního soudu v celém jeho rozsahu, jest zcela nerozhodnou, poněvadž může odvoláním napadati rozsudek jen, pokud jest jím stížen a nikoli tu část rozsudku, kterou zvítězil. Tím však ohledně 265 Kč 20 h, které jsou tu jedině sporným, klesl rozsudek první na rozsudek ve věcech nepatrných, v nichž podle Šu 501 c. ř. s. může býti rozsudek prvního soudu napaden odvoláním jen pro zmatečnost podle Šu 477 čís. 1 až 7 c. ř. s. Žalovaný takové zmatečnosti ve svém odvolání neuplatňuje, nýbrž jako odvolací důvody uvádí jen nesprávné ocenění skutkového a průvodního materiálu a nesprávné právní posouzení věci, z nichž však rozsudek ve věcech nepatrných nelze napadati odvoláním. Jeví se tudíž odvolání žalovaného podle zákona nepřijatelným. Jest i opožděným, poněvadž rozsudek první byl vynesena v přítomnosti obou stran dne 6. října 1926, tím se podle Šu 452 c. ř. s. stal účinným vůči stranám ohledně sporných 265 Kč 20 h dnem prohlášení rozsudku, t. i. dnem 6. října 1926, takže odvolací lhůta běžela do dne 20. října 1926.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.